

Данило Медици

**Слово о полку Игоревом
или Пјесма о Игоревој чети**

**Москва
«Книга по Требованију»**

УДК 93
ББК 63.3
Д18

Д18 **Данило Медици**
Слово о полку Игоровом: или Пјесма о Игоревој чети / Данило Медици – М.:
Книга по Требованију, 2019. – 75 с.

ISBN 978-5-518-10173-9

Чисти приход одређен је за сироте и удовице јунака павших борећи се
за србску слободу у рату против турака 1862 године у Црној-Гори и Херцего-
вини

ISBN 978-5-518-10173-9

© Издание на руском языке, оформление
«YOYO Media», 2019

© Издание на руском языке, оцифровка,
«Книга по Требованију», 2019

Эта книга является репринтом оригинала, который мы создали специально для Вас, используя запатентованные технологии производства репринтных книг и печати по требованию.

Сначала мы отсканировали каждую страницу оригинала этой редкой книги на профессиональном оборудовании. Затем с помощью специально разработанных программ мы произвели очистку изображения от пятен, клякс, перегибов и попытались отбелить и выровнять каждую страницу книги. К сожалению, некоторые страницы нельзя вернуть в изначальное состояние, и если их было трудно читать в оригинале, то даже при цифровой реставрации их невозможно улучшить.

Разумеется, автоматизированная программная обработка репринтных книг – не самое лучшее решение для восстановления текста в его первоизданном виде, однако, наша цель – вернуть читателю точную копию книги, которой может быть несколько веков.

Поэтому мы предупреждаем о возможных погрешностях восстановленного репринтного издания. В издании могут отсутствовать одна или несколько страниц текста, могут встретиться невыводимые пятна и кляксы, надписи на полях или подчеркивания в тексте, нечитаемые фрагменты текста или загибы страниц. Покупать или не покупать подобные издания – решать Вам, мы же делаем все возможное, чтобы редкие и ценные книги, еще недавно утраченные и несправедливо забытые, вновь стали доступными для всех читателей.

Серия Книжный Ренессанс

www.samizday.ru/reprint

ПРЕДГОВОР.

«Слово о Полку Игоревом» или «Пјесма о Игоревој чети» зацјело је најважнији споменик старо-руске књижевности, и може се по својој вриједности уподобити «Краљодворском рукопису». Но да га читаоц разумије и оцјени, треба да је добро познат с историјом руског народа, те тако да му небуду непозната она имена, која се често срећају у овој пјесми. Али свакако, да га учиним доступним читајућем свјету, ја сам се старао, да објасним свако непоњатно мјесто, те да га с тим учиним што је могуће јаснијим.

Кад је и тко је написао «Слово о Полку Игоревом», још није познато, само се зна, да је нађено Графом Мусином - Пушкином ¹⁾ у некаквој московској архиви, и да је издано први пут у Москви у 1800. години.

¹⁾ Неваља смјешати Г. М. Пушкина с великим пјесником А. С. Пушкином, премда је и тај о «Слову» нешто писао. За руску књижевност била би велика корист, да га је тај дивни пјесник превео, тако исто било би полезно и за нас, да га је превео наш Гундулић, Његош - Петровић, Кукуљевић, Мажуранић, или који други велики пјесник.

Од тога вријемена оно није никад преставало бити предметом објасњења свију учених људи, не само у славенским земљама, него и на западу; руске преводе, који су до сад издани, тешко је пребројити; осим тога преводили су га неколико пута Пољаци, Чехи и Словаци; а што су га преводили други (не славенски) списатељи, о томе нестоји ни говорити, јер је сваки преводиоц давао слободни ход својој фантазији. Сви Славени, који су га преводили, оставили су првобитни наслов: «Слово о Полку Игоревом», и ради тога ни ја нисам хтео, да преступим то правило; к првобитном наслову ја сам само прибавио превод, јер у нас рјеч «Слово» значи буква, и има сасвим други значај него у Руса, премда је наш језик у корену сасвим сродан не само са старим, него и с новим руским језиком.

Пре двадесет и пет година преведе ово исто дјело наш Милош Светић (под псевдонимом Хацић) и издаде га у Београдском Алманаху Голубици, но како га је Светић превео, ја немогу ништа рећи, јер његовог превода нисам могао паћи у Петрограду. Од свију јужних Славена, Људевит Гај се највише старао да га објасни, и како сви учени Руси свједоче, био је један из тих, који су «Слово» врло добро разумјели. Јели који други наш велики филолог о томе што писао, немогу зацјело ништа казати.

Будући да се преводи, који су до сад изишли, нимало несоглашавају, то ја нисам могао ни једног осим тога Николе Васиљевића Гербеља да употребим. Међу свима преводима, превод г.

Гербеља је зацјело највјернији, и што се тиче појетичне стране, најврстнији. Сравњивајући тај вјерни превод г. Гербеља, (ком је он дао у пуном смислу појетичну форму), опет сам се морао држати подлиника, и нисам никако хтео дати слободу мојој фантазији, јер достојанство превода лежи највише у вјерности.

Ја видим и знам све погрешке мог тригодишњег труда, погрешке које није било могуће никако мимопроћи, премда сам ја све преводе и на њих писане разборе (критике) прочитао; и врло се тјешим с тим, да сваки разборити читаоц зна, да то није могуће, да се из прозе улови свака рјеч здраве појезије, која се не да на други језик никако превести, па баш да наш Мажуранић саједини свој несравњени дар с даром свију велики пјесника свега цивилизованог свјета. Ја још нисам (у мом кратком животу) читао таквог превода, који би био раван подлинику, и ако је тко што добро превео, то је зацјело наш Ј. Јовановић «Демона» М. Лермонтова, па опет, узпркос свему таланту Јовановића, Демон је на руском језику још бољи него на нашем.

Гёте²⁾ је превео нашу народну пјесму «Хасан-Агу», па је изишао миш из горе. И тако из наше звучне пјесме изишло је «deutsches Märchen». Онај, који би одрекао дар највећему њемачком пјеснику, морао би бити човјек и без душе и без разума. Али ради тој трудности неваља да се скрсте

²⁾ Он није преводио ту пјесму из подлиника, него из италијанског превода Фортиса, јер тај *Seiffgang* није знао словенског језика.

руке, па да се ништа не преводи. За нас је полезан не само превод руског или чехског пјесника, него и њемачког, премда су *Kulturträger*-и наши природни непријатељи, с којим се Славени ни у гробу мирити не смеју. Имали гђегођ такав велики пјесник, који би превео «Горски Вјенац», «Ченгић-Агу», или «Османа», па да превод буде раван подлинику? Ја на сва та питања смјело одговорам: нити га је било, нити га има, нити ће се кадгођ родити. Већ сам небројено пута читао дјела наших пјесника на туђем језику, па ти преводи ни мало неналиче на умотворства наших пјесника. Штета, да су таква дјела само на нашем језику љепа!

Има ли један народ на свјету «Горски Вјенац», «Ченгића» или «Османа»? Нема! Али западни варвари, који нас из мржње и неблагородства својим именом т. ј. варварима зову, неће у свом диму ништа да знаду о томе. Из тога узрока треба, да је цивилизација запада саједињена са знањем само оружје у рука Славена.

Сад оставимо *Kulturträger*-е, швабске фанатике, ту незаконо рођену браћу презреног Метерниха на страну, повторавајући, да њихова цивилизација треба да буде само наше оружје, пређимо опет нашем предмету то јест «Слову о Полку Игоревом», који се је излио из чисто славенске душе.

Узпркос цјелости, коју нитко у Слову не одриче, има свакако двије части, које мало одступају од цјеле пјесме, а то је IV. и IX. пјесма.

Неки преводници, као Н. В. Гербел, прево-

дли су «Слово» са различитим размјером, т. ј., једну пјесму с дактилом, другу хореем трећу с јамбом, четврту с александрином и т. д., што, ако се сва пјесма држи за једно цјело, није баш најбоље.

Према сам ја Н. В. Гербељу веома благодаран, што ми је био сасвим на руци, и што ми је не само објаснио многа мјеста, (и с тим ми помогао издати на свјет овај мој труд), опет нисам хтео следити његовим трагом, што се тиче размјера, него сам превео све дјело с четири-стопним трохејом (или како се дручије хорее зове). Јесам ли с тим добро или зло учинио, нека пресуде знаоци епичног пјесмогворства.

Што се тиче језика, како ће родољубиви читаоц и сам видити, ја нисам хтео дјелати никакве разлике међу ријечима, као на примјер: вјера впјера и вера, јер ријечи таког рода употребљавају најбољи наши списатељи без сваке разлике.

Врло ми је радо, да при том могу изрећи моју искрену благодарност оној Господи, која су ми била на руци с материјалом, ког сам за мој труд потребовао!

Господину Н. В. Гербељу, професору Оресту Миллеру и учитељу Јарославске гимназије Гаячману (родом чех) највише сам за то благодаран, и било би ми врло мило, да би био кадгођ у стању, да покажем моју благодарност на дјелу! Ја сам молио једну директорску машину да ми буде на руци, (она предаје славенске језике у И. Ф. И.), и ради своје неотесаности и незнања

поручених њој предмета, дала ми је повод, да њезино име на другом мјесту поменем.

Из безграничне љубави прама милој отачбини, и из благодарности за внимање, ког је мене први војник србске независности Његова Свјетлост наш прељубезни Кнез Никола, при свом долазку у Петроград удостојио, ја одређујем сав чисти приход на корист сирота и удовица павших јунака у последњем рату, борећи се за србску слободу, и надам се, да ће родољубива публика радосно срести мој малодостојни труд.

Данило Медич.

У Св. Петрограду
дне 31. Децембра 1869.

У В О Д.

На десном бријегу бистротечног Дњепра лежи дуговјечни Кијев, колијевка велике славенске државе, у којој нигда незаходи сунце, колијевка наше св. православне вјере, и мјесто рођења многих јунака и војвода. Олег, највећи јунак свог вријемена назва Кијев «мајком руских градова».

У х. вјеку владао је у њем Владимир ¹⁾ равноапостолни, који прими христијанство и покристи свој народ у Дњепру 988 године. Пред своју смрт он заповједи, да се раздјеле све земље на равне части његовим синовима. Ми нетребамо да улазимо у подробност те деобе, јер би нас далеко одвела од нашег предмета, а почећемо од његова сина Јарослава Владимировића, који умрије у 1054 г. и остави пет синова. Он даде најстаријем из њих (Изеславу) управљање Кијевске земље, осим тога даде му Новиград на рјеки Волхову ²⁾. У исто вријеме Изеслав доби совјет од отца, да па-

¹⁾ Кад се је Владимир покристио, назвао се је Васиљем, и није послје тога тако војевао; он се назива у руском народном епосу «Красно сунашце», и био је окружен такијем јунацима, као и Артур. Најславнији јунак био је Илија Муромец, који игра у Руса ролу нашег Краљевића Марка.

²⁾ Треба замјетити, да у Русији има три Новиграда: Новиград-Гбижни, Сјеверски и на рјеки Волхову.

зи на млађу блађу, и да им буде на мјесто отца; и даде му право да се назива «Великим Кнезом», а међутим други кнезови неимаху тога наслова.

Други син Јарослава (Светослав) доби Черниговску, Сјеверску³⁾, Рјазанску и Муромску земљу с градовима Черниговом, Новиградом-Сјеверским, Курском, Путивљем и т. д., осим тога далеку и обширну земљу Тмутараканску, која се налази покрај црног мора на рјеки Кубану; у тој истој страни налази се данас мали градић Тамањ. Истим начином добише и други кнезови свој део и заповјед, да слушају старијег брата, али кнезови непослушаше њега. Између те петорице умријеше три и оставише осталој браћи синовце. Стричеви младих кнезова почеше грабити њихове земље говорећи: «Наш родитељ Јарослав Владимировић, није дао вама ту земљу, него вашим очевима, ми смо њихова браћа, и недамо вам ништа; у Кијеву сједи најстарији кнез, па што вам он да, ви морате бити задовољни!»

Синовци пеће о томе ништа да знаду, него купе чете да бране наследство отаца. У течају неколико дана проли се рјеком руска крв, и наста вријеме дуговријемеог грађанског рата.

Но неби вријеме да се међу собом свађају, јер с истока иза каспског мора појавише се дивљи народи — Хозари и Печенеги, и нападоше на Русију, да је грабе и пале. Осим ти дивљака дођоше и Половци, (или Половчани) који су били за

³⁾ У томе истој Сјеверској кнезовао је Игор, (јунак пјесме), а његов брат Всеволод у Курску, како ће се послје подробније објаснити.

Русију још опаснији него сами Хозари и Печенеги. Неслога ⁴⁾ кнезова даде тим дивљацима случај, уништити слободу руског народа и утврдити господство на југу Русије. Доцкан је већ било народу проклињати оне кнезове, који погасише общту славу. Али нису били сви кнезови такви, јер међу њима бијаше правих родољубаца, који цјенише више самосталност народа, него своју личну ползу. Највећи заштитник слободе народа и кнежевског достојанства би Владимир Мономах ⁵⁾. унук Јарослава и праунук Владимира; зато га је народ врло љубио и оплакивао послје његове смрти, нигда нећемо заборавити, говори народ, тога славног праунука Владимира!

Истим начпном он мрзи и презира оне кнезове, који нису марили за народну слободу, него зваше у помоћ непријатеље, да их утврде на престолу.

Олег Светославић, (кнез Тмутаракански, син Светослава Јарославића, тај који доби од отца Черниговску, Рјазанску, Сјеверску и Тмутараканску земљу) поче први дјелати интриге међу кнезовима, и учини тако много зла, да му народ за дуго вријеме незаборави нанешене ране; то исто чини и Јарослав, други стричевић Владимира Мономаха.

Неслога кнезова уђе у пословицу и би дуго врије-

⁴⁾ Ти се томе нечуди љубезни читаоче, неслога је узрок несреће свије славенскије племена, што се јасно види на свакој страници наше историје. И ако су се Славени до сад и с чим прославили, то су зацјело с неслогом; од туда и извире њихов мали политични значај у Европи. Да није Иван Васиљевић сајединио сву Русију у једно цјело, и она би била у том жалостном стању, као и други Славени!

⁵⁾ Мономах је рјеч грчка, она значи јединоборац.

ме предмет пјевања. У то вријеме би много пјесника, између који се највише прослави Бојан, прозвани «славујом старог вријемења», он пјева тако дивно, да га је народ почео обожавати, говорећи, да је он унук бога Велеса, (Власа) јер смртном човјеку није могуће тако пјевати. Његове пјесме нису дошле до нас. Осим тога сјеверо-славенског Тиртеја, би у старо вријеме још некакав Коган, и судећи по смислу текста ове пјесме, морао је бити пјевач Јарослава.

Послије рата Игорева био је и трећи, који је написао «Слово о Полку Игоревом», но његовог имена неможемо казати; он мора да је био витез у дружини Игоревеј?

Ради јасности текста, мисмо нашли врло нуждним, да изложимо и садржај све пјесме у неколико рјечи.

«Ми смо рекли у кратко, како су се брзо размножили кнезови у Русији. У течају неколико година, ми читамо у историји Карамзина, да се налази један кнез у Чернигову, други у Курску, трећи у Сјеверску и т. д. У Сјеверску је и кнезовао Игор (или Георгій) Светославић, о коме се пјева ова пјесма. У Курску опет би његов млађи брат Всеволод. У Кијеву владао је у то вријеме велики кнез Светослав, који ради своје храбрости би прозван «Грозним.» Светослав би страх за Половчане, он их побједи много пута, и зароби њихова кнеза (хана) Кобјака, доведе га у Кијев, и одпусти га назад за велику своту новаца. Слава тога јунака разнесе се по свој Европи, и Светославу почеше пјевати пјесме, Грци, Њемци и